

Nr 99.

Av herr **Hellström m. fl.**, om ändring av 60 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

I § 60 av lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet av den 23 oktober 1891 stadgas »att av uppskattade kostnader för vägunderhållet av allmän väg, bro och färja lämnas tre tjugondelar av statsmedel».

Ursprungligen utgick statsbidraget med en tiondedel av kostnaden, och härrör sig den nuvarande bestämmelsen från beslut av 1905 års riksdag. Vid nämnda riksdag framlade Kungl. Maj:t en proposition med förslag till åtskilliga ändringar i väglagen. Häri ingick dock icke förslag om höjning av statsbidraget till vägunderhållet. Men i tre olika motioner framställdes yrkanden om bidragets höjning från en tiondedel till två tiondedelar.

Över dessa förslag yttrade det särskilda utskott, som tillsatts för förberedande behandling av propositionen i vägfrågan, följande:

»I likhet med motionärerna anser utskottet en allmän förhöjning av det ordinarie statsbidraget till vägunderhållet vara av förhållandena väl påkallad. Utskottet förbiser ej, att en sådan, för alla distrikt likformig förhöjning, icke kan lända till utjämning av den nu bestående och så ofta överklagade olikheten i vägbördans tryck på skilda orter. För att vinna en sådan utjämning lära andra tjänliga medel, däribland närmast det ifrågasatta extra statsbidraget till vissa distrikt, böra anlitas. Obestriddigen kommer dock den av motionärerna föreslagna fördubbling av det ordinarie statsbidraget att bereda verksam lindring i väghållningstungan för alla i sådant avseende ogynnsamt ställda distrikt, och redan på grund härav finner sig utskottet tilltalat av motionärernas förslag, helst det extra statsbidraget ingalunda torde komma att förslå till förnöjande av allas skäliga anspråk, och i allt fall vid fördelningen svårigen lära kunna rätt anpassas efter det olika behovet i varje fall. Men jämväl och förnämligast ur allmän, principiell synpunkt anser utskottet det nu till en tiondedel begränsade ordinarie statsbidraget icke motsvara tidens och utvecklingens krav. Utan tvivel

ställer denna utveckling från hela samhällets synpunkt större anspråk på ett gott vägunderhåll än vad som torde kunna sägas hava varit förhållandet ännu vid tiden för väglagens stiftande. Med den större rörlighet och livlighet, som utmärker våra dagars samfärdsel, torde jämväl de allmänna vägarna nu mindre än förr kunna påstås betjäna företrädesvis mera lokala behov och intressen. Fastmera torde det föreställningssätt allt mera vinna i styrka, som i det allmänna vägväsendets utveckling ser ett stort och viktigt statsändamål, till vars vinnande staten såsom sådan bör direkt och kraftigare än nu sker medverka. Med avseende härå och i betraktande jämväl av den i senare tid inträdda högst betydliga stegring av pris å både arbete och väglagningsämnen, kan utskottet, i olikhet med kammarkollegium och departementschefen, för sin del icke finna annat, än att den av motionärerna ifrågasatta fördubbling av ifrågavarande statsbidrag från en tiondedel till en femtedel äger fullt berättigande. Utskottet föreslår alltså en förändring.»

Denna utskottets tillstyrkan var emellertid åtföljd av en reservation, vari yrkades avslag å motionärernas hemställan. Denna reservation bifölls av första kammaren, under det den andra antog utskottets förslag. Som resultat av sammanjämkning mellan kamrarnas olika beslut framkom sedermera ännu gällande bestämmelse att statsbidraget utgår med tre tjugonde-delar av kostnaden.

Vid riksdagarna 1909, 1910, 1911 och 1912 väcktes motioner om statsbidragets höjande till tre tiondedelar, vid riksdagarna 1909 och 1910 även om dess höjande till halva kostnaden. Samtliga dessa motioner hava avslagits. Vid 1910 års riksdag gick dock andra kammaren med på en höjning till en femtedel, men avvisades även denna obetydliga höjning av första kammaren.

Den motivering för en höjning av statsbidraget, som särskilda utskottet vid 1905 års riksdag anförde, äger nu mer än någonsin sin giltighet. Uppfattningen om vägväsendet som ett allmänt statsintresse har allt mer stadgats och torde även komma att taga sig uttryck i den förestående omläggningen av vägunderhållet, som närmast föranletts av nödvändigheten att åstadkomma en utjämning av det olika tyngande väghållningsbesväret. Och vad kostnaden för arbete och väglagningsämnen beträffar, som 1905 års utskott ansåg vara så anseelig, att den väl motiverade ett högre bidrag än det i denna stund utgående, torde vara tillräckligt att endast påpeka, att dessa kostnader böra vara avgörande för statsbidragets storlek, för att det genast skall vara klart, att en höjning nu är befogad. Och då kostnaden för vägunderhållet så anseeligt stegrats, kan ej vara rättvist att för en i utsikt ställd omläggning av hela väghållningen undanskjuta frågan om en

ökning av statsbidragets storlek. Denna förändring fordrar inga närmare undersökningar, utan är en enkel lagändring i förening med en höjning av det för ändamålet utgående anslaget.

På grund av vad sålunda anförts, få vi vördsamt hemställa, att riksdagen måtte besluta,

att 60 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgående på landet, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 13 september 1907, skall erhålla följande ändrade lydelse, att träda i kraft den 1 januari 1919:

»Av uppskattade kostnaden för underhållet av allmän väg, bro och färja lämnas tre tiondedelar av statsmedel. Därutöver — — — — — envar av dem.»

Stockholm den 26 januari 1918.

Paul Hellström. Jöns Pålsson. C. J. v. Essen. Lars Olsson.
